

Nro. 9.

A' FELS. CSÀSZÀRNAK ÈS A. KIRÀLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÈBÖL.

*Indült Bétsból, Kedden Februariusnak 1. ső napján
1803. ik esztendőben.*

B é t s.

Erdély Országí Thesaurariális Titoknak Mélt.
Gróf Kálnoky Henrich Urat, valóságos Csász.
Kir. Kamarariussá nevezni méltoztatott Felséges
Urunk.

Itt néhány napoktól fogva szakadatlanúl es-
vén a' hó, az 1783-dik esztendőtol fogva nem
volt Austriában oly nagy hó, mint most van. Ezt
mondják leg alább a' lakosok. Bétsben alig lehet
járni az utzákon. — A' drágaság napról napra
nagyobb — egy tyuktojásnak közönséges ára 4
krajtzár, két kis krumplinak egy kr.

Triest, Jan. 17 - dikén.

Laißtroma az itt ezen hónapnak 12-dikén, rész szerént egészzen el süllyedett, rész szerént tsak meg feneklett, de még haszonvehető hajóknak:

El süllyedtek 's még most is a' víz alatt vannak; a' *Két Köldusoknak* nevezetű Amerikai hajó, Kapitány Normann vezérlése alatt: *Pádvai Sz. Antal* Spanyol hajó, Kapitánnya Deotero; egy Dánus hajó, melynek neve, az *Anyá és a' 4 leányai*; *Penelope* egy Török hajó; 's még egy Dánus hajó, mellynek neve a' *hat Fiuk*.

Meg feneklettek, de még haszonvehetők; *Aurora*, Swéd — *Providentzia*, Dánus — *Gustav*, Swéd — *Susanna Margaretha*, Hollandus — *Oroszlány és Daphne*, mind ketten Ausztriai — *Madonna* Török — *Avanturaro* Ausztriai — *Sokrates* Ausztriai — *Patron*, Ausztriai — és *Hennal*, Anglus hajók.

A' szélvész és tengerhánykodása (irja a' Triesti tudósító) még ekkor sem szünt meg, A' kikötőhely szája előtt látzának állani még két hajók, a' mellyeknek egygyike Ausztriai, a' másika Dalmátziai hajónak tartatik lenni. Ezt az utolsót mind oda hagyták a' hajós legények, tsak éppen a' Kapitány a' feleségivel 's egy 12 — 14 esztendősi fiátskájával maradott meg rajta. Ezek a' második nap jelt adtak egy ágyulövés által, hogy mennyen valaki segítségére, de nem mehetett még ekkor senki. A' harmadik nap két ágyulövés által tettek hírt veszedelmes állapotjuk felől, 's egy fekete zászlót is függesztettek ki, hogy könnyörüljön valaki rajtok, és mennyen segítségére. Bé is evezett eleséggel hozzájuk egy tsonak.

Török Birodalom.

Konstantinápoly, Dec. 24-dikén. Frantzia Oberster *Sebastiani*, Nagy Cairóban olyan jelentést tett a' Török Baschájánál, hogy ő az Első Konzúl parantsolatjából ment légyen oda, hogy az Anglusoknak Egyiptomból való eltávozásokat sürgeffe, 's hogy a' Porta és a' Beyk között való békeffégnek helyre állítására, az Első Konzúl közbenjárása felől tegyen ajánlást; hogy egyszer a' tsendekség helyre állván, a' Nagy Vezér és Frantzia Generál Belliard által kötött kereskedés béli Alku, gyakorlásba vétetődhesen: a' mely végre a' Frantzia kereskedést illethető foglalatosságoknak folytatások az Egyiptomban lévő Pruszszus Konzúlra bizattatott addig, míg a' Frantzia Kereskedésre ügyelő Bízatos oda érkezhethet.

A' Török Bascha úgy felelt, hogy mind ezek a' dolgok igen kívánatosok lehetnék, azon kívül, hogy azt az ajánlást, mely szerént az Első Konzúl a' Porta és a' Beyk között való békeffégnek helyreállítására, közbenjáró kíván lenni, ő, a' Porta híre nélkül el nem fogadhatja.

Nagy Cairóból Damiettán keresztül *Jean d'Acre* várossába, vagy rövidebben *Acriba* ment *Sebastiani*, *Gezar* Balchákoz, a' kinek, mint az Egyiptomi Beyknek, hasonlóképpen a' Portával való meg békellést javasolta, 's e' végre néki is az Első Konzúl közbenjárását ajánlotta. Eleibe terjesztette *Gezar* Baschának, hogy a' Frantzia kereskedő hajók már ugyan oda is meg érkeztek volna, hanem arra, hogy a' kereskedés lábra állhasson, szükséges képpen meg kívántatna a' Porta 's meg a' Balcha között való békeffég. — Még

eddig Gezár Bascha sem fogadta el a' Sebastiani által tétetett ajánlást.

Spanyol Ország.

Karthagena, Dec. 29-dikén. Murciából Valenza felé Dec. 17-dikén indultak meg eö Spanyol és Hetruriai Királyi Felségek. Képzelní lehet, mi-némü pompával tette ezen útat, tsupa narants, pá-lma, és tzitrom fa erdők, 's ért gyümöltsökkel ke-vélykedő halmok között, két oly fényes Királyi familia, a' kiket 10 ezer ember kísér. Ide Karthagenába 22-dikben érkeztek meg, a' hol az inne-péket áhétatossággal töltötték el. Dec. 27-dikén minden késérőit elő hivatta a' Hetruriai Királyné, és édes attyának a' Spanyol Királynak nevében drága ajándékokat osztott ki közöttök. Mingyár azután hajóra ültek, két kisdedeikkel a' Hetru-riai Király és Királyné: kiknek 28-dikban a' Spa-nyol Királyi Familia egy tsonakon látogataffokra menvén, egymástól érzékeny butszódások között váltak meg, 's a' Hetruriai Felségek még azon éj-jel el eveztek onnét.

A' fényességit ezen Királyi Familiák által tett útazásnak, meg lehet tsak ebből is itélni, hogy az ö 10 ezer késérőik között: 31 Papi személyek, 385 Testörzők, 6 Fő Konyha-Igazgatók, 23 pin-tzemesterek, 30 asztalteritők, 13 kenyérsütők, 16 viasgyertyaszolgálatók, 127 lakatosok, asztalosok; 6 szobaseprők; 18 majorság-tolltépők, 14 orvosok, Seborvosok és érvágók; 83 kotsisok, öfzvérhajtók, és kengyelfutók; 277 lovászok, &c, találat-tak. —

Olasz Ország.

Livorno, Jan. 7-dikén. A' Királyi Familia, minden késérőivel egyetemben, két nagy és két kö-

zép szerű hadi hajókon, 9 napokig tartott szeren-
tsés utazás után, ide, épségben és egésségben teg-
nap reggel megérkezék.

Genua Jan. 12-dikén. Frantzia Oberster
Sebastiani Egyiptomban Syriában tett útjai
után ide érkezett, és ma Páris felé vette útját,
hogy ott az Első Konzulnál, és a' reá bízva volt
foglalatoságoknak miként lett végre hajtásokról
számot adjon. — A' *Bresti* kikötőhelyből 20
napi evezés után, meg érkeztek ide *Argonaute*,
Fougueur, és *Hercules* nevű Frantzia Linea hajók,
a' mellyek az itt lévő 2800 úgy nevezett Lengye-
leket fel vévén, és más két Linea hajókkal, a' mel-
lyek Korsika szigetén egy ott lévő Helvétziai Fél-
Brigadát vesznek fel, egygyesülvén, útjokat egye-
nesen Sz. Domingó felé fogják folytatni. Most új-
ra 30 ezer emberekből álló fegyveres sereget szál-
littat a' Frantzia országlószék ezen szigetre, hogy
a' felkelt Feketéket meg hodoltathassa.

Róma Jan. 8-dikán. Az a' drága edény,
mellybe a' Hatodik Pius Pápa hamvai zárattatva
vannak, a' múlt Dec. 31-dikén közönséges pro-
tzeffióval a' Sz. Péter templomából Civitavechiába
kisérteték, és ott ágyuk dörgése közben azon *Al-
cion* nevű Frantzia Fregátra helyhez tetődék, mely
azzal Toulonba evez; a' honnét, mint már irtuk, a'
lence várássába vitettetik, hogy az ott levő nagy
templom kriptájába az örök nyugalomra letéte-
dődjön.

A' Hetedik Pius eő Szentségének az Első
Konzultól ajándékba küldetett két kisdéd hadi ha-
joknak neveik, Péter és Pál; a' 16, e' pedig 14
ágyus; mint ketten rézzel vannak meg verettelve,
és arra valók, hogy az Afrikai tengeri tolvaj ural-

kodók hajói ellen védelmezzék a' Pápa eö Szentsege Státussa béli kereskedú hajókat. A' Sz. Péter nevünek homlokán a' Péter temploma szemléltetik, a' melly felett a' hármás-Koronát két angyalok tartják: a' Pál nevün pedig egy álló kép éppen azon szempillantatban ábrázolja ezen Szentet, midön a' népet oktatja. — Az első hajó' hátsó részén a' nevezett Szentek 's a' Pápa képeik szemléltetnek, a' környülálláshoz alkalmaztatott írásokkal egyetemben. Leg alól ezek a' szavak olvastatnak: *Bonaparte ajándékozta Hetedik Pius Páparak*. A' hajós Kapitány szobátskájába van egy festett kép helyheztetve, melly által az a' hatalom ábrázóltatik le, a' mellyet a' Khrisztus adott az Apostólnak, midön néki a' menyország' kúlsait által adta. — A' Pál nevün lévő Kapitány szobájában is nevezetes kép szemléltetik. Ez azt a' szempillantatott tünteti szembe, a' midön *Saulusból Paulus* lett, azzal a' megdorgáltatással egyetemben, hogy a' Keresztyéneket miért üldözi.

Frantzia Respublika.

A' Párisi Moniteur hofzízasan ki adta a' Sz. Domingói vólt Fő Kapitány *Leclerc'* betegségének és halálának a' napok következéseik szerént való nevezetességeit; melly dolog annyival méltóbb, hogy summásan mi is elő adjuk, mivel ebből jól által lehet látni az Északi Amerikából ezen szigetekre által harapodzott úgy nevezett Sárga Hidegnek rettentőségit:

„Oktob. 22-dikén reggel hetedfél órakor hivatta Leclerc ezen betegségre nézve Doktor Peyrét először magához, midön már fel lévén öltözve, éppen ki akart szekerezni, de oly gyenge volt,

hogy alig mozoghatott. A' fejét és mejjét felettébb fájlalta. A' Doktor mingyár észre vette, hogy a' rothasztóhideg környékezte meg, mellyet ő Leclercnek már előre meg mondott vólt. A' hideg hol nagyobb hol kisebb mértékben jött el, és a' beteg feje, hol meg nehezült hol el kábúlt, gyakran fére befzért és hofzszasan ájuldozott. Dr. Peyre egyéb orvosi szereken kívül körösbogarat is rendelt néki. Leclercné és fiatskája, látogatására mentek 23-dikban és 24-dikben is: hanem felettébb szánakozyán rajtok Leclerc, kérte a Doktort, hogy ne botsássa őket hozzá. Oktob. 27-dikén olyan jól érezte magát, hogy, tsak a' Doktor nem engedte, de külömben ki szekerezett vólna, hogy az érette nyughatatlankodó népnek magát meg mutassa, 's azt meg nyugtassa. Ennek felette, éppen ekkor várta Brünet Generált is, hogy mihelyt ez el érkezik, véle egygyütt a' váras' térségire, egy oda előnyomúltni mérészelt Fekete seregére kiüffön. Oktob. 29-dikéig ismét sok foglalatosságba avatta magát a' Doktor tanátsa ellen; Gen. Watrinnal egygyütt a' feleségit is meglatogatta; estve a' nedves időben ki ment; 's boszszankodott; hogy a' háza mellett lévő kis vadás-kertjít lássa, az ablakba könyökölt; ismét ájuldozni kezdett: hanem, megint magához jött, 's ismét dologhoz fogott. Más nap újra rá jött a' hideg, a' bőre száraz vólt, a' szemei meg tüzessedtek, igen gyakran fére befzért, 's mint, hogy külömben is erőssen bé volt raggatva, tsak akkor pillantott egygyet-egygyet, mikor a' Doktor orvasságal enyhítgette a' lankad't testet. Ugyan ekkor kegyetlenül kínozni kezdette a' vizelletet akadályoztató kö is; midön maga is érezvén utolsó orájának közeledését, már nem forgatott eleméjében

egyebet, hanem csak, hogy bátran és tsendesesen halhasson meg. A' Generál-Stábot öszsze hivatván, a' feleségéről és a' sziget' állapotjáról, szükséges rendelkezéseket tett. Valami fekete matériát (turhát) köpött gyakran, és a' szemeiből vér folyt. A' bőre fárgállott. Peyre ekkor, még két Doktorokat hivatott maga mellé. A' beteg igen gyakran beszélt fére: hanem mikor magához jött, vidáman és bátran viselte magát; gyakran feredett, és a' szíató flastromot még rakták a' lábaira. Hanem Nov. másodikára virradó éjjeli 12-tödfél orakor tsakugyan minden orvosi szerek mellett is elérkezett végezetre a' halál postája, avagy a' halállal való utolsó bajvívás, melly után egy orával a' beteg, a' Káp várossa béli nemzeti palotában ki múlt a' világból.“

Ez a' sárga hideg, melyben Leclerc meg halt, már félelztendeje, hogy kegyetlenkedik Sz. Domingon, 's leg inkább az Europai születésű embereket oltorozza. — A' Leclerc testinek meg balsamoztatásakor, előbb minden tagjai erős palinkába (spiritusba) tétettek, 's a' nyelve a' szájából ki vétetett. A' fejit a' feleséginek egy fűrt hajával körül kötötték: az ő haját pedig a' felesége vette magához. A' szíve, agyaveleje, és belső részei, különös edényekbe, 's a' teste egy on-koporsóba tétetett, és ez, pamuttal 's jó szagú fűvekkel töltetett-meg.

A' Feketék hadikiáltása Sz. Domíngó szigetén, mikor vali próbát tesznek, ez: Ez a' Toussaintért való boszszuállás! — Mely igen néki keseredtek ezen Afrikai fekete emberek és kortsosok, a' revoluzió alatt nékiek tétetett, 's az után ismét vizsgálva vétetett ígéreteknek semmisége miatt

a' bozfzúállásnak, vérontásnak, tsak ebből is meg lehet itélni, hogy nehányszor némely kissebb szerü Frantzia batteriákra, fegyver nélkül rájok rohantak, és azokat el foglalták.

Négy Lovas Regementeknek elofzlattatások felől tett rendelést az Országglószék és nehány Gyalog Regementek özfze olvasztódtak, nevezetesen olyanok, a' mellyeket a' Sárga Hideg Sz. Domingó szigetén, a' Feketék' segedelmivel külömben is eléggé özfze olvasztott. Az eltörlődött Regementekből a' szebb emberek kiszemeltettek, és a' Konzularis Testörzők közzé tétettek által.

Minthogy a' *Galvanismus*ról, az az ennek mind hasznos mind haszontalan vólta felől, egy idő óta, ki mellette ki pedig ellene való buzgóságból, 's még a' Galvanismus természetének kitanulására Párisban özfze állott társaság nevével való vizfza-éléssel is, már sok külömbkülömb féle vélekedéseket botsátattak világ' eleibe, erre nézve ki hirdettette a' nevezett társaság, hogy azok, a' kik e' féleket szeretik olvasni, tsak azt tartsák ezen társaságtól ki adatott munkának lenni, a' melly alatt a' társaság' Elölülöjének és Titoknokjának neveiket látni fogják. — Ezen tárgyra nézve, mind azok a' kik a' Galvanismusnak igen buzgón pártját fogják, mind pedig azok, a' kik ezt egészfzen haszon nélkül valónak lenni erőssítik, egyformálog hibáznak.

Nagy és követésre méltó magasztalással írja le a' Moniteur a' *Tournay* várossa béli mostani Püspök *Hirn* ur váloságos keresztény atyai buzgóságát. Régi rendtartás vólta ezen városban az, hogy az előkelőbb alzfzonyságok a' Püspök úrnál új esztendő' első napján dél után meg jelenvén,

ötet, mint atyokhoz tartozó leányi tiszteletek fölől bizonyossá tettek, 's előtte némely áhétatos fogadásokat is tévén, azután külömbkülömb játékokkal, 's frissítő, és vidámító italokkal 's tsemegélésekkel töltötték az időt. Most a' tisztelet Fő Pap azzal tette ezen innepi föglalatosságot nevezetesebbé, hogy egy érzékeny beszédet intézvén az öszsze gyülekezett áhétatos aszfzonyságokhoz, a' város szegényeinek állapotjokat írta le előttök, oly formálog, hogy az ő külömben is érzékeny aszfzonnyi sziveiket úgy meg illette, hogy kettőjük azonnal fel állván a' jelenlévők között meg indultak 's bőséges alamisnát gyűjtván öszsze, szep fundamentomát vetették meg a' város béli szegénység tápláltatására kivántató háznak, melynek maga a' tisztelet Attya válalta magára az igazgatását.

A' Párisi fő Oskolában törvényt tanuló ifjak nem rég a' Sequana vizén lévő úggy nevezett új-hídan sétálván által, éppen akkor érkeztek oda, mikor egy öreg ember magát a' vízbe akarta ölni. Az ifjak meg illetődvén a' dolgon, rá vették az öregget, hogy mennyen vellek a' káveházba: hanem sok ideig alig vehették tsak arra is, hogy nevét meg mondja. Későre vehették ki belölle, hogy ő a' nevezetes Báró Tottnak a' testvére vólna. Látván az ifjak, hogy a' nagy szükségből származó kétségbe-esés miatt határozta legyen magát a' vízbe való szökésre, mindenik néki adta, a' mi kevés nálla vólt.

Paris Jan. 15 - dikén. A' Frantzia úggy nevezett Nagy - Itélőbirónak 's egyszersmind Justic Ministernek esztendőnként való fizetése 200 ezer livrakra határoztatott. Ennyi fizetése egygyik Ministernek sints: ellenben, e', minden héten két versben

tartozik szabad asztalt terítettetni, mint a' Második és Harmadik Konzúlok. Magának senkitől nem szabad el fogadni a' hivatalt. *Talleyrandnak*, mint Külső Ministernek, tsak 150 ezer Livra fizetése van, pedig ő is sokszor ad nagy asztalokat.

A' már tudva lévő *Senatus Consultum* szerént, a' Megtartó Tanátsnak tsak valami 30 vagy 31 tagjai nyerhetnének Szenatorságot (senatúrát, vagy szenátori jofzágot). De úgy hallatik, hogy jobban ki fogna terjesztődni ez a' *Senatus Consultum*. — Mire nézett légyen az Országglószék azzal, hogy az Országban szerteszéljel lévő nemzeti jofzágoknak egy részekből, Szenátori jofzágokat formáljon, 's azokkal a' Szenatorokat meg ajándékozza (dotálja); és meg azzal is, hogy a' Megtartó Tanátsnak közönségesen a' Rénus mellett és Piemontban, egy millió jövedelmű jofzágot adjon, olly feltétel alatt, hogy az abban való gazdaságot a' Szenátus maga folytattassa? meg tetszik azon beszédnek némely fontosabb kifejezéseiből, a' mellyet az Országglószék három Küldöttjei közzül az egygyik akkor mondott el a' Megtartó Tanátsban, midőn ezt a' dolgot megerőssítés végett ajánlotta: — „

„Szenatorok! (így szoll az Országglószék Küldöttje), a' Konstitutió 14-dik cikkelye szerént, az allandó nemzeti jofzágok rendeltettek a' Szenatusnak szükséges költségeire, 's tagjainak elzandónként leendő fizettetésekre. Ezen fundamentomos törvényen fundálta az Országglószék azon plánomot, mellyet *Senatus Consultum*má való változtatás végett előtekbe terjesztetett. Abból, hogy egy milliónyi jövedelmű jofzágot tulajdon ga-

ötet, mint atyokhoz tartozó leányi tiszteletük fe-
lől bizonyossá tettek, 's előtte némely áhétatos fo-
gadásokat is tévén, azután külömbkülömb játékok-
kal, 's frissítő, és vidámító italokkal 's tsemegé-
lésekkel töltötték az időt. Most a' tisztelt Fő Pap
azzal tette ezen innepi föglalatosságot nevezeteseb-
bé, hogy egy érzékeny beszédet intézvén az ösz-
sze gyülekezett áhétatos afzszonyságokhoz, a' vá-
ras szegényeinek állapotjokat írta le előttök, oly
formálog, hogy az ő külömben is érzékeny afzszon-
nyi sziveiket úgy meg illette, hogy kettőjük azon-
nal fel állván a' jelenlévők között meg indultak 's
bőséges alamisnát gyűjtvén öszsze, szep funda-
mentomát vetették meg a' város béli szegénység
tápláltatására kívántató háznak, melynek maga
a' tisztelt Attya vállalta magára az igazgatását.

A' Párisi fő Oskolában törvényt tanuló ifjak
nem rég a' Sequana vizén lévő úgy nevezett új-hí-
dan sétálván által, éppen akkor érkeztek oda, mi-
kor egy öreg ember magát a' vízbe akarta ölni.
Az ifjak meg illetődvén a' dolgon, rá vették az öre-
get, hogy mennyen vellek a' káveházba: hanem
sok ideig alig vehették tsak arra is, hogy nevét
meg mondja. Későre vehették ki belőlle, hogy ő
a' nevezetes Báró Tottnak a' testvére vólna. Lát-
ván az ifjak, hogy a' nagy szükségből származó
kétségbe- esés miatt határozta legyen magát a'
vizbe való szökésre, mindenik néki adta, a' mi ke-
vés nálla vólt.

Paris Jan. 15 - dikén. A' Frantzia úgy ne-
vezett Nagy - Itélőbirónak 's egyszersmind Justic
Ministernek esztendőnként való fizetése 200 ezer
livrákra határoztatott. Ennyi fizetése egygyik Mi-
nisternek sints: ellenben, e', minden héten két versben

tartozik szabad asztalt terítettetni, mint a' Második és Harmadik Konzúlok. Magának senkitől nem szabad el fogadni a' hivatalt. *Talleyrandnak*, mint Külső Miniszternek, csak 150 ezer Livra fizetése van, pedig ő is sokszor ad nagy asztalokat.

A' már tudva lévő *Senatus Consultum* szerént, a' Megtartó Tanátsnak csak valami 30 vagy 31 tagjai nyerhetnének Szenatorságot (senatúrát, vagy szenátori jofzágot). De úgy hallatik, hogy jobban ki fogna terjesztődni ez a' *Senatus Consultum*. — Mire nézett légyen az Országglószék azzal, hogy az Országban szerteszéljel lévő nemzeti jofzágoknak egy részekből, Szenátori jofzágokat formáljon, 's azokkal a' Szenatorokat meg ajándékozza (dotálja); és meg azzal is, hogy a' Megtartó Tanátsnak közönségesen a' Rénus mellett és Piemontban, egy millió jövedelmű jofzágot adjon, olly feltétel alatt, hogy az abban való gazdaságot a' Szenátus maga folytattassa? meg tetszik azon beszédnek némely fontosabb kifejezéseiből, a' mellyet az Országglószék három Küldöttjei között az egygyik akkor mondott el a' Megtartó Tanátsban, midőn ezt a' dolgot megerőssítés végett ajánlotta: — „

„Szenatorok! (így szoll az Országglószék Küldöttje), a' Konstitúzió 14-dik cikkelye szerént, az allandó nemzeti jofzágok rendeltettek a' Szenatusnak szükséges költségeire, 's tagjainak elzandónként leendő fizettetésekre. Ezen fundamentos törvényen fundálta az Országglószék azon plánomot, mellyet *Senatus Consultum*má való változtatás végett előtekbe terjesztetett. Abból, hogy egy milliónyi jövedelmű jofzágot tulajdon ga-

gazdálkodásokat alá bízott, ez a' jó fog közetkezni, hogy a' szántóvető emberek' sorsa, a' mezei munkásoknak egymást szüntelenül tserelgető félelmek és reménységek, a' föld termékenyítése, jovitása, 's azok a' próbatételek, mellyek által a' tudományos, de sokba kerülő *theorema*, a' foglalatoskodó de ehez nem értő, félelmes és bizontalankodó munkásokat, mintegy kézen fngvá vezeti, nem lesznek esméretlenek elöttetek. Így közelről esmérhetitek ezen hasznos embereket. — „Hasonló jó fog folyni a' közönségre abból is, ha valami harmintzegynek a' Szenátus tagjai között Szenatori jofzágok adódván, ezekben gyakran személyesen meg jelennek. Ott láthatják közelről a' falusiak szükségét, kívánságaikat; ki tanulhatják a' közvélekedést, ott t. i. a' hol ezen véghetetlen nagyságú váraftól, mellyben illy sok féle indulatok és hajlandóságok, rész szerént uralkodnak, rész szerént szolgálnak annyi féle beszédek, zúgásaik, és lármázásaik által egymásnak, hogy sokszor a' bölts is meg botlik közöttök, távol lehetnek. Ezen meszize lévő jofzágokban, magok tudósíthatják a' lakosokat az Országlószéknek valóságos tzelozásairól és intézeteiről, mellyek sokszor majd egészfzen ellenkező ábrázatba szoktak öltözni, míg hozzájok érkeznek. Itt társalkodhatnak a' haza igaz barátjaival, a' mesteremberekkel, mezei munkásokkal, kiknek szorgalmatosságokat, mértékletes tudományokat, nemes tselekedeteiket, az alacsony kunyhókban szükség sokszor fel keresni, ha meg akarja őket az Országlószék jutalmaztatni, a' mellynek gyakran az a' szerentsétlensége szokott lenni, hogy ezeket nem esméri. Ezen vidékekről fogják az oda elztendönként el utazni fogó Szenátorok

hozni az Országglófszéknek azt a' bizonyos világságot, melly szerént az, annakutánna a' maga lépéseit és rendeléseit teheti. Az országnak ezen tával lévő szegelyeteiben gyakorolhatják végezetre ily módon a' Szenátorok, ezek a' minden alattomban való mesterkedéseknek valóságos ellenségei, az igazi *patronátust*, és ezek tselekedhetik azt, hogy az Országglófszéknek minden jó törekedései, az országnak minden részeire kiterjedhessenek és eljuthassanak."

Helvétziai Respublika.

A' Párisban lévő Helvétziai Konzúlta által tétetett intézetek szerént, 3 Protestáns Kántonok, u. m. a' Bernai, Tigurumi, és Baseli, és 3 Katholikusok, u. m. a' Luzernai, Solothurni, és Freyburgi, fogják ennekutánna tserélve folytatni a' Dieták igazgatását, 's ezen hatalom egy-egy esztendeig marad egy-egy Kántonnál. A' Diéta, mindenkor azon Kánton fő várossában tartozik öszsze gyülekezni, melly akkor a' Direktor. — A' Frantzia Respublikának még több fegyveres népet ad által Kapitulatzió mellett Helvétzia: de e' maga, semmi álló katonaságot nem tart. — A' Bási Kántonban 64, mind jó familiából való 's gazdag személyek kértek passust, hogy Északi Amerikába mehessenek, mellyet hazájoknál előbb betsülvén, ott akarnak meg telepedni.

Berna Jan. 14-dikén. Harmadnapja már, hogy olyan hir foly itt, hogy Konstantz városában mellyről olly sokat emlegettek a' minap a' Moniteur, 's a' több Frantzia újság levelek, hogy az Anglus küldöttek ott főzték volna az utolsó

zendülést Helvétziában) Frantzia seregek szállot-
tak bé. De ez még tsak hir.

Szó vólt a' napokban a' felől, hogy a' *Pays de Vaud* és a' *Fribourgi* Kánton özfíze tsatol-
tatván, ezek is egy kis Respublikát fognának ez-
után formálni. Most többet beszéllenek; azt erős-
sitik, hogy *Neufchatel* is, *Vallengin*nel egy-
gyütt, ugyan ezen kitsiny Respublika részeivé fog-
nának lenni, a' melly felől a' Frantzia Országló-
szék, és Pruszszus Udvar között az egygyezés már
meg is vólna.

D á n i a.

Koppenhága, Jan. 8-dikán. Az a' Kommissi-
ó, mellyre itt a' tehénhimlő - oltásra való figyelme-
zés, 's annak jó regulák szerént való elintézése
van bízva, egy irást adott bé nem rég a' Király-
nak, melyben azt írja le minden környülállások
szerént, hogy az eö Felsége Státussaiban mi né-
mű lépéseket tett légyen már ez a' himlő. — E' sze-
rént a' múlt esztendő végeig, 6489 személyekbe
óltatott bé a' Dánus tartományokban a' tehénhim-
lő — ennek felette 362 portzió óltani való ma-
téria küldetett széljel. — A' nevezett Kommissi-
ónak eddig tett tapasztalásaiból a' következendő igaz-
sággok folynak: — A' tehén himlő óltalmazó
szer a' gyermek himlő ellen. — A' tehén himlő
óltásból sem ni veszedelem nem következik, sem
azon helyre a' hol az óltás esett, sem más része-
ire a' testnek. — A' tehén - himlő óltás nem von
semmi más betegséget maga után. Sőt némelly
orvosok azt erőllítik, hogy ha történetből a' béól-
tás ideje alatt valamelly betegség jött a' bé ólta-

tott személyre, nem vólt olyan nagy mértékben, mint külömben szokott. A' halandóság sem tapasztaltatott még eddig a' béóltatott személyek között jobban uralkodni, mint mások között, a' járvány nyavalyák alkalmatosságokkal. — A' tehénhimlő óltással tétetett tapasztalások után, már békét kell hagyni a' gyermek himlővel való óltásnak, mint a' melly, amahoz képest, ártalmas lehet; minthogy a' gyermek himlő gyakran egyéb nyavalyákkal is özfze köttetve lehet. — A' tehénhimlő matéria nem veszi el tellyességgel a' természetit. Itt lévő Doktor *Winslőw* egyenesen Angliából Jennertől küldetett himlő matériával több ezerekbe óltott, 's tsak egy történet sem adta magát elő olyan, hogy az óltás következései és ismertető jegyei, mindenkor meg egygyezők ne lettek vólna.

* * *

A' felettébb fiam Spanyol Országi fajzásu Kosoknak el adásárúl való Tudósítás.

A' Felséges Császári Királyi Familiának, Nemes Nyitra Vármegyében lévő, és Morva Országgal határos Holicsi Uradalmában, a' jövő Aprilis 25-én napján, kiváltképpen szép 's valóságos Spanyol Országi fajzásu Kosok nagyobb számmal fognak közönséges kótyavetye által kézpénzbéli fizetésért el adattatni.

Azoknak bővebben való tudósittatások végett, a' kiknek ezen válogatott Spanyol Kosok' megvásárlására kedvek leszen, előre hírül adatik:

1) Mivel Ő Császári Királyi Felsége a' juhbaromnak maga Státuffaiban leendő meg nemesítése végett, Spanyol Országban újonnan számos

juhokat vásároltatott, és e' Mezei Gazdaságbéli nagy hasznú ágának mind jobban jobban leendő tökéletesítését és kiterjesztését kívánnya; arravaló nézve azok a' valóságos Spanyol Országi szép Kosok, a' mellyek a' Felséges Császári és Királyi Familiának azon Uradalmában ekkorig maga közönségesen esméretes igen finom jühnyájjainak tenyésztetésekre meg hagyattak, mostan árúba fognak botsáttatni, és el adatni.

2) Ezen árúba botsáttatandó Kosok a' rajtok lévő gyapjúval egyetemben fognak el adatni, hogy e' képpen minden, a' kinek azoknak meg vásárlására kedve leszen, azon gyapjúnak valóságos szépségéről vóltaképpen meg gyözettesen.

3) Hogy ezen vásárlásban kiki részese leheszen, tehát apró Osztályokban, úgymint 1, — 2, — 3, — vagy leg fellyebb hat darabonként fognak azon szép Kosok árúba botsáttatni, és el adatni. —

4) Az illy el adás módja által minden a' Juh nemesítéséhez értő Gazda el érheti a' maga feltételét; és e' mezei gazdaság igen fontos ágának eleve való elkészítése, mint Ő Császári Királyi Felsége leg főbb tzellya magából foly a' dolog természetéből, minthogy kiki tettése szerént, minden személy vallogatás nélkül, ezen vásárlásra megjelenhet, és olly nagy számban el adandó igen finom Kosoknak meg szerzésében meg is nyughatik. Melly végre nézve

5) A' jelenvaló jelentés illy korán és kinek-kinek tudósítatása végett közönségesé tétetődik.
Bécsben Januárius' 20-dik napján 1803 esztendőben.